

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ทหารไทยมักจะถูกมองในค่านของการเป็นกลุ่ม หรือสถาบันการเมืองที่มีอำนาจ¹ มีอิทธิพล ซึ่งเขาไปแทรกแซงทางการเมืองอย่างไม่มียกยัด นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ทหารไทยได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน การปฏิวัติรัฐประหารทุกครั้ง ทหารจะเป็นผู้ดำเนินการทั้งสิ้น² ดังนั้น ภาพพจน์ของทหารไทยในสายตาของประชาชนจึงถูกมองในลักษณะของกลุ่มการเมืองที่เป็นตัวปัญหาเรื้อรังที่มีบทบาทในการทำลายมากกว่าจะเสริมสร้างประชาธิปไตย และจากการที่ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองนั้น ในที่สุดก็จะไม่พ้นจากการถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเขามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองโดยการอ้างสถานการณุนวายนวเคราะห์ทางเศรษฐกิจของบ้านเมืองเป็นเครื่องบังหน้า³ แต่แท้ที่จริงแล้วเพื่อหวังจะกุมอำนาจไว้แต่ผู้เดียว เพื่อครอบงำผลประโยชน์เพื่อตัวเองและพรรคพวก โดยมีใฝ่ฝันที่จะดำเนินการเพื่อ

¹ รายละเอียดโปรดดู ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, "บทบาทของทหารกับการพัฒนาทางการเมือง" ใน การเมืองและการปกครอง, (พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย, 2513) หน้า 228 - 229 และ 234 - 239.

² นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน คณะทหารได้ทำการปฏิวัติรัฐประหารจำนวนหลายครั้ง รายละเอียดดูจาก สุจิต บุญบงการ, "การแทรกแซงของทหารในเมืองไทย" ใน วารสารสังคมศาสตร์ 15 (เมษายน - มิถุนายน 2510) : 27-60 และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, "บทบาทของทหารในเมืองไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา 2475" เล่มเดียวกัน, หน้า 92 - 120

³ ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 23

ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมตามที่ได้อำนาจสัญญาไว้กับประชาชน¹ นักรัฐศาสตร์จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงบทบาทของทหารในทางการเมือง เพื่อจะทำการวิเคราะห์หิววิจัยถึงสาเหตุของการเข้ามา มีอิทธิพลทางการเมืองของทหารเสียเป็นส่วนใหญ่² มีเพียงบางรายที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัด

¹ ภายหลังจากการออกสัญญาตระกูลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ประกาศยึดทรัพย์สินของจอมพลสฤษดิ์ มาเป็นของรัฐจำนวนหลายร้อยล้านบาท และเมื่อกลุ่มของจอมพลถนอม กิตติขจร ไค้มคออำนาจลง รัฐบาลในสมัยนายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ประกาศยึดทรัพย์สินของกลุ่มจอมพลถนอม มาเป็นของรัฐประมาณ 1,400 ล้านบาท ทำให้ประชาชนเห็นว่า ทหารทำการปฏิวัติรัฐประหารก็เพื่อหวังอำนาจและกอบโกยผลประโยชน์เพื่อส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ ทุกรายละเอียดใน... "ข้อเสนอที่ปฏิเสธไม่ได้". อาทิตย์ 10 (พฤษภาคม 2521) : 5

² โปรดดูรายละเอียดใน Thawatt Mekarapong, History of the Thai Revolution : A Study in Political Behavior, (Bangkok : Sivaporn, 1972), David Morell. Thailand : Military Checkmate. Asian Survey, XII (February, 1972); Daniel Lee. "The Thai Coup". New left Review, 71 (January - February, 1972), เกียรติชัย พงษ์พานิช, ปฏิวัติ 2475 บทบาทของ "คณะปฏิวัติ" ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตย. (กรุงเทพฯ . มกุฏวิทยา 2514) ; วิชัย สุวรรณรัตน์, "การปฏิวัติรัฐประหารและกบฏภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475", ใน สี่ตัวการเมือง. (กรุงเทพฯ, ไทยวัฒนาพานิช, 2514) ; สุชิน ตันติกุล, รัฐประหาร 2490 (กรุงเทพฯ . สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2514). นอกจากนี้จะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของทหารไทยได้จากวิทยานิพนธ์ของ ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีผู้ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการทหารไทยจำนวน 5 ราย คือ ปราศรัย ทรงสุรเวทย์, "วิเคราะห์ระบบประเมินสมรรถภาพองค์บุคคลของกองทัพไทย", ปริญญา อุดมทรัพย์, "วิเคราะห์บทบาททางการเมืองของทหารในประเทศไทย", สุรภาสน ทัฬหามาน, ทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพันของกองทัพบก กองทัพอากาศ และ กองทัพเรือ และ ทศนิยม ปัจจุบันสมันท์, "การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย", บุคลากร พรหมพูล, "การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออากาศไทย".

องค์กรหรือการบริหารงานบุคคลของทหาร จึงยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำการศึกษาริวิจัยถึงบทบาทของทหารไทยในค่านอื่น เช่น การบริการประชาชน นโยบายการเข้าถึงประชาชน ซึ่งทหารกำลังมีบทบาทสำคัญอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นภัยร้ายแรงอย่างยิ่งต่อประเทศไทย

จากสถานการณ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เป็นที่ประจักษ์แล้วว่าประเทศไทยได้ถูกคุกคามอย่างหนักจากผูกรายคอมมิวนิสต์ ซึ่งได้ประกาศนโยบายอย่างชัดเจนว่า จะเข้าครอบครองประเทศไทย และเปลี่ยนรูปแบบการปกครองไปเป็นแบบสังคมนิยมหรือแบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งนอกจากฝ่ายคอมมิวนิสต์จะได้โฆษณาชวนเชื่อ ปลุกระดมกล่าวโจมตีรัฐบาล และเจ้าหน้าที่บ้านเมืองฝ่ายต่าง ๆ แล้ว ยังได้ชักนำลัทธิคณาธิปไตย ลอบโจมตีเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง ที่ตั้งทางทหารตำรวจถึงแก่ชีวิต และทรัพย์สินของทางราชการเสียหายเป็นจำนวนมาก ทหารซึ่งมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ ไม่สามารถดำเนินการใช้กำลังเข้าปราบปรามตามวิธีการทางทหารอย่างใดเลย เนื่องจากการสู้รบในปัจจุบันเป็นการรบนอกแบบ เพราะฉะนั้น จึงเป็นการยากที่ทหารจะปราบปรามให้ราบคาบลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว และประการสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงมากที่สุดก็คือ ความปลอดภัยของประชาชนผู้บริสุทธิ์ส่วนใหญ่ ซึ่งอาจจะได้รับอันตรายและความเสียหายได้ หากการดำเนินงานของทหารในการปราบปรามเกิดผิดพลาดขึ้น ก็จะทำให้เปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงข้ามหรือคอมมิวนิสต์ได้สมาชิกเพิ่มมากขึ้น โดยมีทองออกแรง

แนวความคิดของทหารในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ในปัจจุบัน จึงได้เปลี่ยนจากการดำเนินงานในลักษณะของการทหารนำหน้ามาเป็นเอาการเมืองนำหน้าการทหาร² โดยหันความสนใจไปสู่ประชาชนมากขึ้น เพื่อจะตอบโต้และดำเนินงานเองซึ่งประชาชนผู้หลง

¹ โปรคคูรายละเอียดในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าหน้าที่ผู้เสียชีวิตในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ ตั้งแต่ปี 2513 จนถึงปัจจุบัน

² สัมภาษณ์ พ.อ. จรวัย วงศ์สายัณห์, หัวหน้ากองข่าวและผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการ กองอำนวยการรักษาความสงบ กองทัพภาคที่ 1, 6 เมษายน 2521.

ฝึกกลับคืนมา ในรูปของการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน ให้ความช่วยเหลือแนะนำและส่งเสริมในการประกอบอาชีพ ตลอดจนให้ความมอบทุนและคุ้มครองความปลอดภัยแก่ประชาชนในชนบทมากยิ่งขึ้น เพราะเท่าที่แล้ว ๆ มาการดำเนินการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ของทหาร มิได้ให้ความสนใจต่อประชาชนเท่าที่ควร จึงเปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงข้ามและฝ่ายคอมมิวนิสต์ ดำเนินการโฆษณาชวนเชื่อปลุกระดมแก่ฝ่ายเดียวอย่างไถ่ผล ทำให้ประชาชนในชนบททางไกลหลงผิดและเข้าร่วมกับฝ่ายตรงข้ามหรือฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นภาระหนักของรัฐบาลมาทุกยุคทุกสมัยแม้กระทั่งในปัจจุบัน

การดำเนินงานของทหาร เกี่ยวกับนโยบายเข้าถึงประชาชน หรือไข่นโยบายเอาการเมืองนำการทหาร จึงเป็นการดำเนินงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างดี และการดำเนินงานของทหารในลักษณะนี้ บุคคลผู้อยู่นอกวงการทหารหรือแม่ทัพทหารเอง บางหน่วยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานค้านี้ อาจไม่ทราบมากอนเลย จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยว่า นอกจากการมีบทบาทในด้านการเมือง โดยเฉพาะงานด้านทหารซึ่งเป็นภาระกิจที่เป็นหลักของกองทัพแล้ว ทหารมีแนวนโยบายและวิธีดำเนินการอย่างไรในการที่จะเข้าถึงประชาชนและสามารถทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาเลื่อมใส ตลอดจนให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์เป็นอย่างดี ทั้ง ๆ ที่ทหาร เพิ่งจะเริ่มลงมืออย่างจริงจังเกี่ยวกับงานในค้านี้ในช่วงระยะเวลาอันสั้นมานี้เอง

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

เป้าหมายอันสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็เพื่อที่จะชี้ให้เห็นอย่างแน่ชัดว่าในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ของทหารกองทัพบกที่ 1 ซึ่งได้เปลี่ยนแนวความคิดจากการใช้วิธีการทางทหารนำหน้ามาเป็นการไข่นโยบายการเมืองนำทหาร โดยมีจุดมุ่งหมายถึงการเข้าถึงประชาชนเป็นประการสำคัญนั้น ประสบผลสำเร็จเพียงไร ซึ่งจะทำให้ทำการศึกษาวิจัยการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในกองทัพบกที่ 1 ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงประชาชนซึ่งได้ดำเนินงานทั้งในอดีตและปัจจุบัน คือ

1. งานในหน้าที่ของศูนย์อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง การดำเนินงานจะเน้นหนักในเรื่องเกี่ยวกับการฝึกอบรมชาวบ้าน ให้ความช่วยเหลือในค่านต่าง ๆ โดยให้ราษฎรในหมู่บ้าน

มีความรับผิดชอบในการบริหารงานของหมู่บ้านและต่อต้านการก่อการร้ายด้วยตนเอง ตลอดจนให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย การดำเนินงานของศูนย์อาสาพัฒนาและป้องกันตนเองแยกออกเป็น 2 สาขา คือ การรักษาความปลอดภัยในชุมชน และการพัฒนาชุมชนในทุกสาขา ในเรื่องการรักษาความปลอดภัยในชุมชนนั้น หมายถึงการจัดตั้งกลุ่มรักษาความปลอดภัย การฝึกอบรม การศึกษารัฐ ให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ป้องกันหมู่บ้านของเขาคด้วยตัวเขาเอง ในเรื่องการพัฒนา นั้นหมายถึงการรวมกิจกรรมการพัฒนาการบริหารของสาขางานต่าง ๆ เขาคด้วยกัน ให้ประชาชนได้รับความรู้ในการพัฒนา ส่งเสริมอาชีพสาขาต่าง ๆ จัดให้ประชาชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมการปกครอง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ในหมู่บ้านของตน เพื่อความเจริญก้าวหน้าและความสุขในที่สุด¹

2. งานในหน้าที่ของกองกิจการพลเรือน การดำเนินงานจะเน้นหนักในเรื่องของการปฏิบัติการทางจิตวิทยา และการช่วยเหลือประชาชนด้วยการเข้าไปคลุกคลีใกล้ชิดกับประชาชน ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก ประสานงาน กำกับดูแล ตลอดจนให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ทั้งในด้านการเกษตรกรรม การคมนาคม และการสาธารณสุข งานของกองกิจการพลเรือนยังรวมถึงการดำเนินการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาอื่น ๆ ซึ่งดำเนินงานในลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อให้ข้าราชการทุกหน่วยทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือนได้มีโอกาสมาพบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีดำเนินการ เข้าถึงประชาชนในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้งานของกองนี้ยังครอบคลุมถึงการฝึกอบรมราษฎรในชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่แทรกซึมของคอมมิวนิสต์ ให้มีความสามัคคีและเรียนรู้กลวิธีของคอมมิวนิสต์ตลอดทั้งการป้องกันมิให้ฝ่ายตรงข้ามเขาแทรกแซง เช่น การฝึกอบรมเสียงชาวบ้าน การฝึกอบรมยุวชนทหาร เป็นต้น²

3. งานในหน้าที่ของกองข่าว การดำเนินงานจะเน้นหนักไปในเรื่องของการปฏิบัติการแย่งชิงประชาชนผู้หลงผิดต่อการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายคอมมิวนิสต์กลับคืนมา ผู้ที่หลงผิดนั้นมีทั้ง

¹โปรดดูรายละเอียดในหน้า 57

²โปรดดูรายละเอียดในหน้า 81

ผู้ที่เริ่มมีแนวความคิดนิยมลัทธิฝ่ายตรงข้าม และผู้ที่หลงผิดเขารวมดำเนินงานกับฝ่ายตรงข้ามหรือคอมมิวนิสต์แล้ว งานของกองข่าวจะเป็นงานในระยะต้น คือ เมื่อได้ลึบทราบว่ามีใคร หมุ่บ้านใด ประชาชนได้รับการปลุกปั่น ยุยงให้หันเหไปนิยมลัทธิฝ่ายตรงข้าม กองข่าวก็จะเขาคำเนินการโดยให้การศึกษาอบรม ให้ความใกล้ชิดเพื่อสร้างทัศนคติเสียใหม่ ให้ผู้ที่หลงผิดเปลี่ยนแนวความคิดและหันกลับมาสนับสนุนฝ่ายเราเหมือนเดิม การดำเนินงานจะปราศจากนโยบายการปราบปรามด้วยวิธีการทางทหาร

จากหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งสาม ตามที่กล่าวมา ย่อ ๆ พอที่จะเห็นแนวทางการปฏิบัติงานและผลที่จะเกิดจากการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ก็คือ

1. เพื่อศึกษาแนวนโยบายและวิธีดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานต่าง ๆ ในกองทัพภาคที่ 1 ตามที่กล่าวข้างต้นโดยละเอียดว่า มีนโยบายและขั้นตอนในการวางแผนดำเนินงานอย่างไร ในการเข้าถึงประชาชน ทั้งการดำเนินงานในอดีต ปัจจุบัน และแผนการณ์ในอนาคต
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินงาน ผลจากการปฏิบัติงานของทหารกองทัพภาคที่ 1 ว่าสามารถดำเนินงานประสพผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร ในขณะที่หน่วยงานอื่นของพลเรือน เช่น กรมการปกครอง การพัฒนาชุมชน ก็ดำเนินงานอยู่แล้วในลักษณะคล้ายคลึงกัน
3. เพื่อศึกษาวิจัยถึงข้อขัดข้อง อุปสรรค และปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เช่น ปัญหาเรื่องกำลังคน ปัญหาเรื่องงบประมาณในการดำเนินงาน และอื่น ๆ เพื่อที่จะนำข้อขัดข้องต่าง ๆ เหล่านี้มาศึกษาวิจัยและวางแผนการแก้ไข ตลอดจนเสนอแนะข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนกับปัญหาหรือผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลอย่างแท้จริง

¹ ขณะผู้เขียนกำลังทำการศึกษาวิจัย การดำเนินงานดังกล่าวยังมีอยู่ แต่ปัจจุบันได้ออนการดำเนินงานให้กับศูนย์ข่าวรวมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (ศขร. พทท. 3) จังหวัดนครราชสีมา

4. เพื่อศึกษาและวิจัยบทบาทของทหารในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีอิทธิพลและมีหน้าที่หลักคือการป้องกันประเทศ แต่เขาไปมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมของฝ่ายพลเรือน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาถึงบทบาทของทหารในการเข้าถึงประชาชนนี้ จะทำการศึกษาวิจัยเฉพาะการดำเนินงานในขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของกองทัพอากาศที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางรวม 25 จังหวัด ซึ่งพื้นที่ในความรับผิดชอบของกองทัพอากาศที่ 1 นี้มีอยู่ 7 จังหวัด¹ คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด ที่ฝ่ายตรงข้ามหรือผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้เขาแทรกแซง โจมตีประชาชน เชื้อปลุกระดมและพยายามแย่งชิงเอาประชาชนให้เข้าไปเป็นพวกของตน ซึ่งปรากฏว่ามีประชาชนตามหมู่บ้านในเขตแทรกซึมเข้าไปรวมกับฝ่ายตรงข้ามอยู่เสมอ การดำเนินงานของกองทัพอากาศที่ 1 จะเน้นหนักในพื้นที่ดังกล่าว เพราะฉะนั้น ขอบเขตของการศึกษาวิจัยจะทำการศึกษาวิจัยการดำเนินงานของกองทัพอากาศที่ 1 ในพื้นที่ดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่

สมมติฐาน

เป็นที่ทราบกันดีว่า ภารกิจและความรับผิดชอบซึ่งเป็นหน้าที่หลักของทหารนั้น ได้แก่ การรบ การเตรียมกำลังรบ เพื่อป้องกันเอกราชของชาติจากการรุกรานของข้าศึกศัตรู ฉะนั้น การที่ทหารได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานด้านการรักษาความสงบภายใน ซึ่งโดยปกติเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายพลเรือนและตำรวจอยู่แล้ว ทหารจะสามารถดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพเพียงไร เพราะตั้งแต่แรกเริ่มเดิมทีทหารเคยมีประสบการณ์เฉพาะเรื่องการรบ และในทางการเมืองมาเป็นเวลานาน ซึ่งไม่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนมากนัก เมื่อหันมาดำเนินงานที่กองอาศัยประชาชนเป็นพื้นฐานไปสู่เป้าหมาย ทหารจะมีวิธีการอย่างไร และดำเนินการในลักษณะใดที่จะให้ประชาชนยอมรับและให้ความร่วมมือ ประการสำคัญคือ ทหารเคยทำตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่คอย

¹อาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 303 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 กองทัพอากาศที่ 1 ได้ประกาศให้พื้นที่ใน 7 จังหวัดดังกล่าวเป็นเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ได้ใกล้ชิดกับประชาชนเหมือนฝ่ายพลเรือนและตำรวจมาก่อน จึงน่าจะเป็นอุปสรรคต่อการ
 ดำเนินงานและการสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อความรู้สึกของประชาชนในเวลาอันสั้นได้ ผู้ศึกษาได้นำ
 เหตุผลดังกล่าวมาเป็นสมมติฐานของการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้คือ

1. ลักษณะและวิธีการดำเนินงานเพื่อการเข้าถึงประชาชนของทหาร เหมาะสมกับความ
 รับผิดชอบ สามารถเข้าถึงประชาชนได้คือพอควร

2. การจัดการของทหารอย่างเป็นระเบียบ มีเอกภาพในการบังคับบัญชา มีหน่วย
 งานคานาภิการพลเรือนโดยเฉพาะ รวมทั้งมีงบประมาณเพียงพอและบุคลากรที่มีคุณภาพ ตลอดจน
 มีเครื่องมือเครื่องใช้ครบครันเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้คือพอควร

เหตุผลของสมมติฐานข้อที่ 1 นั้น เนื่องจากหน้าที่และความรับผิดชอบของทหารในอดีต
 มีเพียง เฉพาะคานาภิการรบและการเตรียมพร้อมสำหรับยุทธศาสตร์ทางทหาร เท่านั้น ประกอบกับ
 สถานันทหารมีลักษณะของความแตกต่างจากสถานันของฝ่ายพลเรือนหลายอย่าง นอกเหนือจากการ
 จัดองค์การ การฝึกอบรม การมีวินัย เครื่องแบบ ยศ การพัฒนาความเป็นวิชาชีพ¹ (Profes-
 sionalism) ซึ่งต้องอาศัยความรู้เป็นพิเศษแล้ว ทหารยังมีความสมบูรณ์ในตัวเองทุก ๆ คาน
 เช่น คานการช่าง การโยธา การขนส่ง การสื่อสาร การแพทย์ การอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ
 โรงเรียนช่างฝีมือ สถานศึกษาที่เพิ่มพูนความรู้ให้กับทหารระดับต่าง ๆ รวมทั้งขบวนการยุติธรรม
 เช่น มีศาลทหาร กฎหมายทหาร และสถานควบคุมกักขังผู้ต้องโทษโดยเฉพาะ เป็นต้น ทำให้ทหาร
 มีลักษณะเป็นหน่วยอิสระที่สามารถอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมภายนอก
 มากนัก และในอดีตนั้น ทหารมีความรู้สึกที่ไม่ต้องการให้บุคคลภายนอกเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสังคมของ
 ตน จะเห็นได้จากเขตของทหารจะถูกปิดล้อมควยรั้วหนาทึบและเป็น "เขตหวงห้ามเด็ดขาด" มี
 การระมัดระวังตรวจตราการเข้าออกอย่างเข้มงวดอยู่ตลอดเวลาเพื่อป้องกันมิให้ความลับทั้งคาน
 กำลังพล สถานันที่เก็บรักษาอาวุธยุทโธปกรณ์ไว้ไหล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตรงข้าม ควยเหตุนี้

¹ สมัยก่อนที่ยังไม่มีการแบ่งแยกทหารออกจากฝ่ายพลเรือน ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่สมัยของ
 สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เป็นต้นมา นั้น ทหารกับฝ่ายพลเรือนมีลักษณะของความเป็นอันหนึ่ง
 อันเดียวกัน คือมีลักษณะที่ทหารคือประชาชนและประชาชนคือทหารอย่างแท้จริง

ทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าไปคลุกคลีกับทหารอย่างใกล้ชิด ประกอบกับกลุ่มทหารมักจะเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองอย่างฉกฉวยโดยอาศัยอำนาจทางคานกำลังพลและอาวุธที่มีอยู่ในมืออย่างครบถ้วนทำการปฏิวัติรัฐประหารอยู่เสมอ ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างทหารกับประชาชนเรื่อยมา ในสายตาของประชาชนจึงไม่มีความรู้สึกวาทหารคือมิตรของประชาชน ฉะนั้นการที่ทหารหันมาดำเนินงานในลักษณะที่ตองอาศัยความร่วมมือจากประชาชนเป็นพื้นฐานไปสู่ความสำเร็จ ทหารจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงไร ซึ่งจะโคพิสัจจนสมมติฐานให้เห็นว่า การดำเนินงานของทหารนั้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่รับผิดชอบอย่างไร มีวิธีการอย่างไร สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากน้อยเพียงไร

สำหรับเหตุผลของสมมติฐานในข้อที่ 2 นั้น เนื่องจากสถาบันทหารได้รับการพัฒนาให้มีความเป็นสมัยใหม่อยู่เสมอทั้งในด้านการจัดองค์การ การฝึกอบรม อาวุธยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการทั้งหลายว่า การจัดองค์การของทหารมีความเข้มแข็ง เป็นระเบียบและก้าวหน้ากว่าสถาบันอื่น ๆ ของฝ่ายพลเรือน เนื่องจากทหารมีสายการบังคับบัญชาที่รัดกุมชัดเจน มีการเคารพเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอย่างแน่นแฟ้นภายในกลุ่ม และการมีอุดมการณ์ร่วมกัน ซึ่งผู้ศึกษาถึงบทบาทของทหารในทางการเมืองมักจะมองการจัดองค์การของทหารในรูปแบบของการรบ เช่น กองพล กองพัน กองร้อย ฉะนั้น การที่ทหารหันมาดำเนินงานคานกิจการพลเรือนซึ่งไม่ใช่หน้าที่หลักของทหาร จะมีอุปสรรคในคานการดำเนินงาน รวมทั้งอุปสรรคในเรื่องงบประมาณและบุคลากร สมมติฐานข้อนี้จะโคพิสัจจนสมมติฐานว่าการจัดองค์การของทหาร งบประมาณ และบุคลากรว่าเป็นอุปสรรคหรือเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานอย่างไร ทหารมีปัจจัยอะไรที่เกอกุลตองหน้าทีรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น

¹ ปรอคคุณผลงานของนักวิชาการในเรื่องนี้หลายท่าน อาทิ Lucian W. Pye. "Armies in the Process of Political Modernization" in John J. Johnson (ed.) The Role of the Military in Underdeveloped Countries (Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1967) PP. 73-74. see also Lucian W. Pye, op.cit. PP. 172-173 อ้างใน ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 235.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัยนี้ คือ ประโยชน์ทางด้านวิชาการและการเพิ่มพูนความรู้ที่สำคัญและน่าสนใจในการดำเนินงานของทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการชี้ให้เห็นถึงบทบาทของทหารอีกมุมหนึ่ง นอกเหนือจากบทบาทในทางการเมือง เนื่องจากการศึกษาวิจัยบทบาทของทหารในแนวนี้ยังไม่มีผู้ใคร่ทำมาก่อน เพราะฉะนั้น การศึกษาถึงการจัดการของทหาร การบริหารงาน ผลการดำเนินงาน หลักและวิธีการดำเนินงาน สิ่งจูงใจต่อความรับผิดชอบในการทำงาน เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน การศึกษาวิจัยจะมีประโยชน์ไม่เฉพาะแต่ในกานทหาร เท่านั้น แต่จะสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของฝ่ายพลเรือน ซึ่งมีหน้าที่รับใช้ประชาชนอยู่แล้วให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะทำให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังทหารในการพัฒนาประเทศ และมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ซึ่งทหาร เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญอยู่ในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยถึงบทบาทของทหารในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาวิจัยถึงการดำเนินงานของทหาร โดยการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระเบียบ คำสั่ง ตลอดจนการรวบรวมเอกสารและบทวิเคราะห์ที่ได้มีผู้ศึกษาไว้ในด้านการศึกษาขอเท็จจริงในการดำเนินงานของทหารนั้น ผู้ศึกษาได้ข้อมูลจากการออกไปสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ทหาร เข้าไปปฏิบัติงาน ตลอดจนสัมภาษณ์นายทหารและผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานในค่านนี้โดยเฉพาะ

การเสนอเรื่อง

บทบาทของทหารกองทัพภาคที่ 1 กับ การเข้าถึงประชาชนที่ผู้เขียนทำการศึกษาวิจัยนี้จะเสนอเรื่องแบบพรรณนาความ (Descriptive) และแบบวิเคราะห์ (Analysis) โดยจะแบ่งออกเป็น 7 บท โดยแต่ละบทจะกำหนดขอบเขตของการเสนอเรื่องดังนี้ :-

บทที่ 1 ว่าด้วยระเบียบวิธีการวิจัยโดยทั่วไปว่า มีอะไรบ้าง เช่น ปัญหาที่จะวิจัยความ
เป็นมาของปัญหา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีทำการวิจัย
โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานของทหาร ตลอดจนการออกไปสัมภาษณ์ประชาชนใน
พื้นที่ทหาร เขาคำเนินงาน เป็นต้น

บทที่ 2 ว่าด้วยการก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย การเสนอเรื่อง เป็น
การวิเคราะห์แนวโน้มนโยบายการดำเนินงานของก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในปัจจุบัน ซึ่งยึดมั่นและ
ดำเนินงานตามแนวความคิดของคอมมิวนิสต์จีน โดยเห็นว่า การที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมจากระบอบ
เก่าไปสู่ระบอบใหม่ นั้น ก็ด้วยการทำสงครามประชาชนตามคติพจน์ที่ว่า "อำนาจรัฐ เกิดจากปาก
กระบอกปืน" ดังนั้น หนุ่บานทางไกลความเจริญจึง เป็นจุดหมายประการแรกที่ก่อการร้าย
คอมมิวนิสต์ประสงค์จะเข้ายึดเป็นฐานที่มั่นทางการเมือง การดำเนินการป้องกันและปราบปราม
ของฝ่ายรัฐบาลจึงต้องแก้ไขถูกจุด และดำเนินการตอบโต้ในแนวทางเดียวกัน การเสนอเรื่อง
การก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยในบทนี้ เพื่อชี้ให้เห็นการดำเนินงานของทหารซึ่งมีจุด
มุ่งไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านชนบทอันเป็นการตอบโต้การดำเนินงานของก่อการร้ายคอมมิวนิสต์
ดังกล่าวแล้ว

บทที่ 3 ว่าด้วยบทบาทของทหารในการพัฒนาประเทศ ชี้ให้เห็นว่าในประเทศค่อยพัฒนา
ส่วนมากทหาร เป็นองค์การเดียวที่มีความเข้มแข็ง มีการจัดองค์การที่เป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพ
มีเครื่องมือเครื่องใช้ทันสมัยจึง เป็นพลังนำในการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะใน
ประเทศที่ทหาร เขาไปมีบทบาทในทางการเมือง การปกครองโดยใช้อำนาจเผด็จการ ทหารจะเร่ง
พัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งงานเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเบนความสนใจของ
ประชาชนที่มีความรู้สึกไม่พอใจต่อทหารและเพื่อต้องการสร้างมิตรกับประชาชนในประเทศที่มีก่อการร้าย
คอมมิวนิสต์แทรกซึม การพัฒนาประเทศของทหาร จะมุ่งเพื่อการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์
เป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากการดำเนินงานของทหารไทย ซึ่งมีเป้าหมายไปสู่ชนบททางไกล
ความเจริญ หรือพื้นที่ที่มีการแทรกซึมหรือล่อแหลมต่อการแทรกซึมของฝ่ายคอมมิวนิสต์ ในบทนี้
กล่าวถึงวิธีการดำเนินงานของทหารไทยในการพัฒนาชนบท และลักษณะของงานที่ดำเนินการ

บทที่ 4 ว่าด้วยหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ของทหารกองทัพอากาศที่ 1 และการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงประชาชนซึ่งมีการดำเนินงานในหลายลักษณะ ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาความปลอดภัยในสังคม การฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้กับราษฎร การปฏิบัติการทางจิตวิทยา และการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นตามโครงการพัฒนาประเทศ เพื่อความมั่นคงของชาติ

บทที่ 5 ว่าด้วยการจัดการของทหารที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กร ลักษณะงาน การแบ่งหน้าที่การงาน การบริหารงานบุคคลและงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ตลอดจนอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ว่าเป็นอุปสรรคหรือเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานอย่างไร

บทที่ 6 ว่าด้วยทัศนคติและการวางตัวของทหารในอภิศักกับแนวความคิดและวิธีการปรับตัวของทหารในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถดำเนินงานเข้าถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติและความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของทหาร

บทที่ 7 เป็นบทสรุปและขอเสนอแนะ

นิยามคำ

การเข้าถึงประชาชน หมายถึงการ เข้าไปใกล้ชิดกับตัวบุคคลหรือสถานที่ของประชาชน หรือการ เข้าไปหาประชาชนแล้วทำให้ประชาชนพอใจรักใคร่นับถือ การเข้าถึงประชาชนในที่นี้หมายถึง การที่ข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน สามารถเข้าไปมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับประชาชน แล้วทำให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสนับถือ และให้ความร่วมมือกับข้าราชการในการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างไถ่ผล อันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ฉะนั้น การเข้าถึงประชาชนจึงมีความหมายถึง กรรมวิธีที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายนำไปสู่ประชาชน เพื่อก่อให้เกิดผลทางจิตใจ คือ ความ

พอใจรักใคร่นับถือและผลทางค่านิยมเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาวัฒนธรรมพร้อมกันไป¹

แกนบ้าน เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดตั้งของคอมมิวนิสต์ ที่ต้องการสร้างฐานที่มั่นในชนบท โดยเฉพาะในหมู่บ้านซึ่ง เป็นจุดเริ่มต้นของสงครามประชาชนตามแนวความคิดของ เมาเซซุง² แกนบ้านในที่นี้หมายถึงบุคคลในหมู่บ้านซึ่งได้รับการปลุกกระดม โฆษณาชวนเชื่อ จากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์จนมีความเห็นคล้อยตาม และได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ เป็นแกนกลางหรือเป็นตัวแทนของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เพื่อที่จะทำการชักชวน ปลุกกระดมประชาชนในหมู่บ้านนั้น ๆ ให้มีความคิดเห็นและเข้าร่วมดำเนินงานกับฝ่ายตรงข้าม หรือพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นบุคคลที่ฝ่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ไว้วางใจให้หาสมาชิกเพิ่มให้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์นั่นเอง การอบรมแกนบ้านจึงหมายถึงการนำตัวบุคคลที่สืบทราบว่ามีความคิดและร่วมมือกับฝ่ายตรงข้าม มารับการอบรม เปลี่ยนแนวความคิดในทางที่ถูกตอ้งในลักษณะของการผูกมิตร เพื่อสร้างทัศนคติที่คัดค้านบุคคลเหล่านั้น ให้หันมาอยู่ด้วยฝ่ายรัฐบาลตามเจตนารมณ์นโยบายการ เมืองนำการทหาร

การ เมืองนำการทหาร หมายถึงการทำความเข้าใจ การแก้ปัญหา และการประนีประนอมเพื่อสร้างสรรคความสัมพันธอันดี ให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกับประชาชน กล่าวคือ ทำให้บุคคลที่หลงผิดไปจับอาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในฝ่ายออกมามอบตัว ทำให้ผู้นับสนุนละการสนับสนุน ทำให้ผู้ที่ เป็นกลางนิ่งเงียบเห็นภัยร้ายแรงของการบ่อนทำลายชาติของคอมมิวนิสต์ และขณะเดียวกันการ ใซการ เมืองนำจะชี้หน้าให้กลไกของรัฐบาลปรับปรุงตัวเอง ให้เป็นเจ้าหน้าที่

¹ความหมายของการ เข้าถึงประชาชน หรือ Approach ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษฉบับ Websters New World Dictionary of American Language อธิบายความหมายว่า "A way of coming toward or reaching a person or place" โปรดดูรายละเอียด "การ เข้าถึงประชาชน" ใน คู่มือการปฏิบัติงานตามโครงการ เร่งรัดพัฒนาชนบท ภาคที่ 1 หลักการและวิธีการพัฒนาท้องถิ่น เล่มที่ 9, กระทรวงมหาดไทย, 2508, หน้า 10-17

²โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2

ใจมือสะอาดและรับใช้ประชาชนด้วยจิตสำนึก¹

กลุ่มทหาร หมายถึงทหารประจำการหรือกองทัพนอกต่าง ๆ ทั้งสามเหล่าทัพ

กล่าวโดยสรุปในบทที่ 1 นี้ ได้กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหาว่า อะไรเป็นมูลเหตุ
 จูงให้ผู้ที่ศึกษามุ่งศึกษาดังบทบาทของทหารในการเข้าถึงประชาชน โดยมีเหตุผลว่านักวิชาการและ
 นักรัฐศาสตร์จะมุ่งศึกษาเฉพาะบทบาทของทหารในทางการเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากทหาร
 ไทยชอบเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองอย่างผิดกติกาอยู่ตลอดเวลา โดยการทำงานปฏิวัติรัฐประหาร
 ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เพราะฉะนั้น การที่ทหารได้เปลี่ยนนโยบายจากการอยู่อย่างโดดเดี่ยว
 หันมาเข้าหาประชาชน เพื่อหวังผลในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ตามภารกิจที่ได้รับ
 มอบหมาย จะประสบผลสำเร็จเพียงไร ทั้งนี้ เนื่องจากทหารไม่ค่อยได้ทำตัวใกล้ชิดกับประชาชน
 มาก่อน แต่จากการที่ผู้ศึกษาได้เห็นการดำเนินงานของทหารในค่านี้นี้มาแล้ว เห็นว่าทหารสามารถ
 ทำงานได้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี จึงเป็นเรื่องที่นักศึกษาและคนคว้าวินิจฉัยการดำเนินงาน
 ของทหารซึ่งทำงานอย่างใดผลและมีประสิทธิภาพ ทั้งที่ฝ่ายพลเรือนได้ทำงานในลักษณะนี้มานานแล้ว
 แต่ไม่ได้รับความสำเร็จเท่าที่ควร ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีศึกษาจากทั้ง เอกสาร
 หลักฐานต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินงานของทหารกองทัพอากาศที่ 1 และ
 จากการออกไปสัมภาษณ์ประชาชนในท้องที่ทหารเข้าดำเนินการ ซึ่งผลการวิจัยจะได้เสนอในบท
 ถัดไป

¹ สำนักราชบัณฑิตยสถานได้มีคำสั่งที่ 110/12 ลง 30 พฤษภาคม 2512 มีใจความว่า
 "...การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์นั้น ให้ใช้มาตรการทางการเมืองเป็นหลัก การปฏิบัติ
 ด้วการใช้อำนาจหรือมาตรการทางกฎหมายก็ตาม ให้ใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น..." รายละเอียด
 โปรดดู "คำกล่าวของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์", ยุทธโศก, 86 (สิงหาคม 2521)